

»Et stykke af mit liv«

Konfirmation i 1900-tallet

Af Kirsten Rykind-Eriksen

En vordende konfirmand fra foråret 1999 skriver om sin opfattelse af konfirmationen, og hvorledes hun mener, den foregår (1).

»Ved konfirmationen bekræfter man dåben. Nogen tager det også som et tegn på at man er ved at blive voksen. Den slags ting har man også i andre lande. Nogle lande har man ikke konfirmation, men en form for mandomsprøver.

Til konfirmationen hører der mange ritualer. F.eks. skal man gå i kirke nogle gange for at lære noget om gudstjenestens mening og betydning. Man får også lidt ekstra kristendomslære, og lærer nogle salmer. Det hører sig også til at man holder en fest med familien bagefter. Nogle tager på rejse i stedet for. De fleste køber nyt tøj. Både til selve dagen og til andendagen. Det kræver en fyldt tegnebog at kunne købe alt det der er på mode.

Man får jo også gaver til en sådan fest. En stor del vil bare have penge. Så kan de selv købe de ting de vil have på andendagen. Nogle tænker kun på gaver, gaver og atter gaver. Det hører jo også med til traditionen at konfirmanden får en salmebog som gave. Det er desværre ikke alle der følger den tradition.

Til en konfirmationsfest bliver der tit læst taler og sunget sange. Det er et ritual at konfirmanden skaffer en takkesang. De kan købes i butikkerne. Tager man sig sammen kan man godt skrive en selv. Nogle skriver også en tale.

Andendagen, som også kaldes Blå mandag, er en festdag for den konfirmerede. I virkeligheden er det egentlig bare en pjækkedag, men den er blevet accepteret som en fridag. Det er dagen, hvor man fester med klassen. Mange tager til Århus, hvorfra de tager til Tivoli Friheden. Det hører også til at konfirmanden får en masse telegrammer. Der står jo typisk: Tilykke med konfirmationen fra »en eller anden«.

Nogle føler sig mere voksne efter konfirmationen. De bliver mere modne. Andre mener at den bare er en slags engangsfødselsdag, hvor det gælder om at skrabe så mange penge og gaver sammen, som det nu er muligt.«

Beskrivelsen afspejler, at for de unge indeholder konfirmationen en blanding af traditioner og en bevidsthed om, at de er midtpunktet for dagens familiefest.

Konfirmation er en tradition, der i 2000 var 264 år gammel. Men den er stadig aktuel, og derfor beskæftiger denne artikel sig med konfirmation i 1900-tallet. Den bygger på et materiale, som Egnsmuseet i Egtved Kommune indsamlede i foråret 1999 ved at kontakte lærerne til 7. klasserne i kommunens fem skoler samt på en fri- og ungdomsskole. Ideen kom fra traditionsforsker Else Marie Kofod, Dansk Folkemindesamling, der udarbejdede spørgelisterne (2). Alle 7. klasses elever fik hver en spørgeliste, og en spørgeliste beregnet til forældre/bedsteforældre. Ialt indkom 58 besvarelser, hvoraf fire 7. klasser tog det som et samlet klasseprojekt. Desuden indkom 18 besvarelser fra de ældre generationer. Det blev således muligt at belyse konfirmationsskikke lokalt fra ca. 1910 til 1999 inden for de otte sogne, som Egtved kommune består af. Det indsamlede materiale dannede grundlag for en udstilling i foråret 2000 (3).

Konfirmationen er blevet til et institutionaliseret ritual gennem de mange år, den har eksisteret. Langt de fleste unge mennesker vælger at deltage i den og dermed få markeret overgangen fra barndom til ungdom. Selvom konfirmationen har mistet sin juridiske betydning, og der er sket ændringer i normer og holdninger, har rituallet alligevel kunnet tilpasses de samfundsmæssige forandringer.

Konfirmationen har siden 1736, da den blev indført, haft til formål at dygtiggøre den unge person. Oprindeligt ved at de skulle erhverve sig læsekundskaber og forståelse for den kristne lærdom, så de gennem prøven, konfirmationen, kunne modtage de borgerlige rettigheder. Samtidig kom den til at danne overgangsritual mellem at være barn og ung til at blive voksen og komme ud at tjene.

Langsomt begyndte det at spille en rolle, hvilket tøj og pynt konfirmanden optrådte med. Ritualer, der er ens for alle, bevirker som regel, at ydre tegn og pragt kommer til at spille en rolle. De bliver symboler for det enkelte menneskes eller families status i samfundshierarkiet og for den betydning, som ritualerne tillægges.

I løbet af 1800-tallet forsvandt de lovbefalede krav, der gjorde konfirmationen til en nødvendighed. Ved grundloven af 1849 sattes nye regler for opnåelse af borgerlige rettigheder, i 1880'erne bortfaldt bestemmelsen om konfirmation før vielse og i 1909 blev præstens overhøring i kirken gjort frivillig. Efter 1912 måtte præsten selv vælge de lærebøger, han ville bruge i konfirmationsundervisningen og hvorledes, undervisningen skulle foregå. I 1921 forsvandt kravet om skudsmålsskik, hvor først sognepræsten og siden arbejdsgivere skrev om personens karakter og opførsel. Med skoleloven af

Signe fra Egtved. En typisk konfirmand, foråret 1999, i kjole fra »Lily« med den tilhørende tynde jakke, som mange piger bar. Det samme gælder plateauskoene. Til Signes fest var inviteret 33 gæster. Festen blev holdt i et telt, opstillet i haven, og der var lavet bordplan. »Vi fik oksemørbrad, nye kartofler og forskelligt tilbehør. Børnene fik sodavand og de voksne vin.« »De sidste gæster gik hjem ca. kl. 22,30«, skriver Signe. Fot. privat.

1975, hvor det blev lovbefalet med 9 års undervisningspligt imod de tidligere 7 år, der afsluttedes med konfirmationen, forsvandt konfirmationens betydning som overgangsritual mellem skole og arbejdsliv.

Inden for de sidste 100 år er fest og gaver derfor kommet til at spille en større og større rolle. I dag iscenesættes konfirmationen af forretninger, forældre og børn, og den er blevet til en drømmenes fest. Konfirmationens historie fortæller således om ændrede holdninger og opfattelser af de unges rolle i samfundet.

Spørgelisterne var opdelt i de erkendte handlingsforløb, og det er naturligt at følge dem og sammenligne dem i artiklen.

Konfirmation som en proces

Konfirmationen er en proces – et ritual – der altid har været sat sammen af en række handlingsforløb. Disse har karakteristisk nok ikke ændret sig i tidens

løb. Det er de samme forløb, men opfattelsen af, hvad de enkelte forløb betyder, og hvor stor vægt, de tillægges, har ændret sig. Ældre beretninger (4), som dog ikke er fra lokalområdet, handler om, hvorledes det har været at gå til konfirmationsundervisning, om selve konfirmationsdagen og andendagen. Beretningerne rummer de samme handlingsforløb som dem fra 1999, men tidligere skete de på andre vilkår og måder.

Da den tidligere lovbestemte grund til at blive konfirmeret er forsvundet, blev de unge i 1999-undersøgelsen allerførst bedt om at tage stilling til, hvorfor de ville konfirmeres. Alle svarede pga. skik og brug, og alle 7. klasse-eleverne blev konfirmeret undtagen et par stykker, der havde en anden tro. En elev skrev det på denne måde: »Jeg valgte at blive konfirmeret pga. at jeg er døbt og pga. festen, traditionen og gaverne. Alle i min klasse blev konfirmeret og min familie er ligeså« (5). En anden skrev: »Jeg ville gerne konfirmeres, fordi jeg tror på, at der er en, der styrer det hele. Men jeg tror ikke på alle de historier, som fortælles om Gud, men jeg har en fornemmelse af, at der er én, der styrer det hele«.

Det er karakteristisk for de fleste, at de reflekterer over Guds eksistens, men samtidig er de bevidste om, at de er kristne, og at dåb og konfirmation hører sammen.

Undervisningen

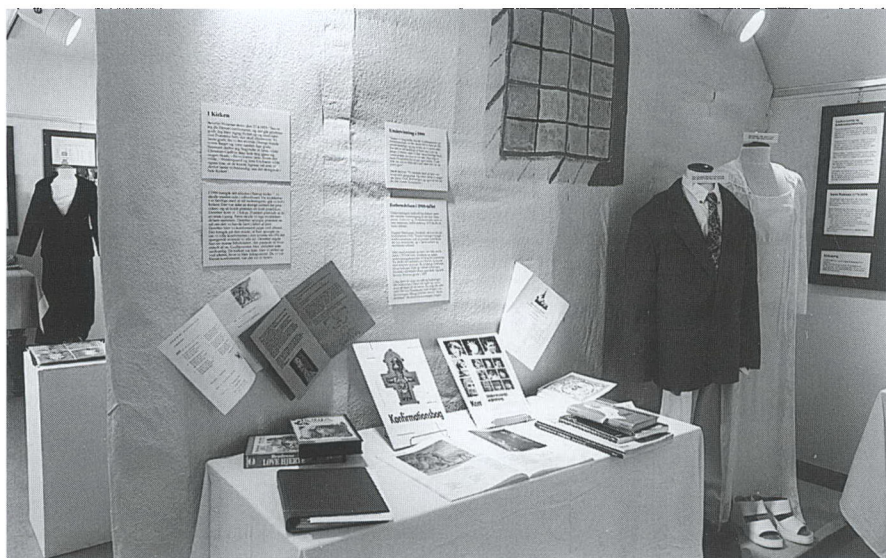
»Inden vi begyndte, havde vi alle sammen på fornemmelsen, at det skulle blive bare en smule kedeligt, og jeg synes, at vi ramte plet. For det er ret kedeligt at høre om Gud og Jesus i 2 timer, men vi har været heldige med vores præst, for han er ret sød. Han tog os med i biografen for et par uger siden. Godt nok var det en film om Gud, men det var da pænt gjort«. De unge har en meget afslappet holdning til selve konfirmationsforberedelsen.

Jakob skriver: »Vi startede med at lære om Israel rent geografisk. Og ellers lærte vi noget om Jesus, Gud, Romerriget og også en hel del fra Det Gamle Testamente«. De nævnte områder har alle præsterne med i deres undervisning.

I forhold til tidligere beretninger gives undervisningen på en helt anden måde. I ca. 240 år skulle Det Nye Testamente, Fadervor, Trosbekendelsen og salmevers læres udenad foruden den lille katekismus. Dagmar Rasmussen, Tørskind, udtrykte det på denne måde om sin konfirmation i 1921: »Undervisningen foregik i konfirmandstuen ved, at præsten fortolkede det nye testamente, og vi lærte salmer og skriftsteder udenad« (6).

Men efter ungdomsoprøret og børn, der ikke skulle døbes i 1970-80'erne, fremkom en række undervisningsmaterialer til brug for præsterne. Nu skulle der samtales om billeder og kunst med religiøse motiver. De kristelige symboler bliver forklaret. Film og videoer inddraget. Eleverne udarbejder deres

Udstilling på Egnsmuseet om konfirmation 1736-1999, foråret 2000. På bordet ses nogle af de bøger, som bruges til konfirmandundervisningen i dag. Desuden to videofilm af Astrid Lindgrens bøger: Brødrene Løvehjerte og Ronja Røverdatter. Til højre konfirmationstøj: Renés fra 1995 og Hannes fra 1999. Fot. Mogens Bach 2000.

eget hefte (7). De unge lærer om etik og holdninger. Der undervises to timer om ugen og i minimum 48 timer på en sæson. De unge får udleveret Det Nye Testamente, som bruges i undervisningen. Mange præster skriver »deres skriftsted« fra konfirmationsdagen i bogen.

I 1700-tallet var der tvungen kirkegang hver søndag. I dag skal konfirmanderne deltage i gudstjenesten 8-10 gange, mens de går til præst. De kan have små opgaver, der skal svares på, i forbindelse med gudstjenesten.

Tidligere gav konfirmationen adgang til at gå til alters, hvilket var lovbehalet i 1700-tallet. Senere blev det almindeligt at gå til alters søndagen efter konfirmationen, evt. sammen med sine forældre, hvis den unge ikke var ude at tjene. Inden for de sidste 20 år er det blevet almindeligt, at børn og unge går til alters med deres forældre før konfirmationen.

I kirken

Forberedelsen slutter med selve konfirmationen i kirken, hvor den afsluttende og bedømmende overhøring tidligere var et stort problem for mange unge.

Gennem deres placering i kirken blev det synliggjort, hvor dygtige de var. Overhøringen kunne tage mange timer. Sådan er det ikke længere, men derfor kan de unge godt føle en usikkerhed ved at skulle være midtpunkt og optræde et sted, de ikke er fortrolige med.

I den forbindelse skriver en pige om den ideelle konfirmation: »Hos præsten skulle det være næsten ligesom, det har været, ligeså hyggeligt – hvor vi skiftedes til at have kage med – men så skulle vi høre lidt mere om selve konfirmationen (ceremonien i kirken). I kirken skulle alle have helt tjek på, hvordan det skulle foregå, og vi skulle gå i det rigtige tempo op ad kirkegulvet«.

Flere af konfirmanderne fra dette hold følte sig usikre og nævner det uheldige, at de ikke kom i fælles takt op ad kirkegulvet. Et hold i Bredsten kirke stødte på den samme form for usikkerhed, da de blev udsat for et ritual, de ikke var klar over. Martin fortæller: »Søndag den 2. maj skulle vi konfirmeres. Kl. 9,35 skulle vi komme om i kirken og fotograferes. Kl. 10,00 begyndte det hele, og alt gik godt, undtagen da vi skulle til trosbekendelsen, fordi vi havde aftalt, at vi skulle sige den, men vi skulle synge den. (Det var altså meget flovt, for det lød næsten, som om vi ikke kunne den)«.

En dreng fra nabokirken, Nørup, har en fyldig beskrivelse af forløbet i kirken: »...vi skulle mødes ude i våbenhuset. Da klokkerne var færdige med at slå bedeslagene, gik vi ind i kirken. Der var ikke så mange salmer før prædiken, og så holdt præsten en kort prædiken. Derefter kom vi i fokus. Præsten prøvede at få en snak i gang. Først skulle vi sige trosbekendelsen sammen. Derefter spurgte præsten os ud om det, vi havde lært i løbet af året. Derefter blev vi konfirmeret oppe ved alteret. Det foregik på den måde, at han spurgte os om vi ville konfirmeres i den kristne tro (På det spørgsmål svarede vi alle ja). Derefter sagde han en masse bibelcitater, der passede til hver enkelt af os. Gudstjenesten blev afsluttet som sædvanlig. Da kirken var tom, blev vi stillet op ved alteret, hvor vi blev fotograferet. Da vi var blevet konfirmeret, var det tid til festen«.

Fotografering af hele holdet er blevet en fast skik ved konfirmationen. Siden fotografiets opfindelse har det været skik, at holdet blev fotograferet sammen med præsten. Indtil midten af 1900-tallet skete det en almindelig undervisningsdag. I de sidste 50 år er det hele holdet på selve konfirmationsdagen.

Konfirmationstøj og andendagstøj

Siden slutningen af 1700-tallet har tøjet indtaget en betydningsfuld plads i konfirmandens bevidsthed, både når der var råd til nyt tøj og især, hvis konfirmanden måtte stå i lånt tøj, der ofte enten var for stort eller for småt. Det

Udstilling på Egnsmuseet om konfirmation 1736-1999, foråret 2000. På vægplanchen en række fotos fra Egtved af skiftende konfirmandhold, taget i kirken sammen med præsten. Foran tøj fra fire konfirmander: Bentes strutkjole af broderie anglaise stof, 1964; Line, 1990: mamelukker og overdel med skørt fra hendes mors konfirmationskjole i 1959; Finn i mørkt jakkesæt og butterfly med hvid skjorte i 1970; Anette i let bomuldsstof, 1992. Bagved fotos af konfirmanderne i tøjet. Fot. Mogens Bach 2000.

var ikke bedre med fodtøjet, sådan som det var tilfældet for Helga fra Sødovre Mark, der blev konfirmeret i 1913. Hun bar sort kjole og fik et par støvler, der var tre numre for store. Dem var Helga ked af, men støvlerne skulle ikke blive for små, hvis fødderne stadigvæk voksede, fortæller en gammel veninde (8).

Fra omkring 1850 til 1910 dominerede den sorte farve i tøjet. Men mellem 1900 og 1910 dukkede den hvide kjole op. F.eks. blev Helgas veninde, Andrea, konfirmeret 1912 i en hvid kjole. De hvide kjoler var syet af let stof og vanskelige at bruge bagefter. Derfor blev det nødvendigt med en andendagskjole, når konfirmanden skulle til alters med forældrene. Samtidig blev den brugt til »Blå mandag«, når de unge gik på gaden eller tog til den nærmeste by for at vise stadstøjet, og at de nu var blevet voksne.

Fra omkring 1910 fik også drengene brug for at få andendagstøj. Nu skulle de helst konfirmeres i matrostøj, og dette kunne ikke bruges til hverdag

bagefter. Det havde ellers været således, at drengene med konfirmationen skiftede fra stumpetrøje og knæbukser til jakkesæt. Påklædningen markerede, at de var blevet voksne. Det samme gjaldt pigerne, der blev til unge damer med korset, lang kjole og hat.

I 1930'erne vendte jakkesættet tilbage. Emil fra Egtved, der blev konfirmeret i 1934, oplyser: »Jeg fik et sort jakkesæt med slips og en skjorte med stiv hvid flip«. Der var ikke noget, der hed andendagstøj hos Emil.

Både sind og krop skulle være parate til den store højtid. Asta, der blev konfirmeret i Balle Kirke, september 1935, skriver om at komme i konfirmationskjolen: »Vi havde jo ingen badeværelse – så jeg må enten ha' været i Zinkbaljen eller vasket på anden vis; – for tænk – at måtte trække i helt nyt tøj fra inderst til yderst – og i en lang hvid kjole – det var herligt!« Aastas andendagstøj bestod i en grøn kjole i raschelvæv og sorte sko.

På grund af anden verdenskrig blev 1940'erne en periode, hvor det var svært at få nyt konfirmationstøj. Herom fortæller Johanne fra Egtved, der blev konfirmeret i 1944: »Det var vanskeligt, men mor fik stof ved en manufaktur, Edle Platz, i Egtved«. Det skulle have været brugt til en brudekjole. Stoffet blev syet til Johannes konfirmationskjole hos familiens faste syerske i Egtved. Hun syede også Johannes andendagskjole. Der blev mulighed for at købe en frakke i Kolding. Konfirmationskjolen blev dog farvet, så den kunne bruges til fester.

Annalise fra Randbøl blev konfirmeret i 1949. Hendes kjole skulle fungere som balkjole efter konfirmationen. »Den blev farvet lysegrøn og klippet lidt kortere«.

Johanne fra Sdr. Bjert fortæller om sin konfirmation i 1951: »Jeg havde min storesøsters fine taftkjole på og et par fine hvide lærredssko med sløjfe, som min far havde købt for 5 kr. af nogen, som var blevet gift ugen før. Den hvide kjole kostede 15 kr. at få syet hos en syerske og 12 kr. for at få den syet om. Vi var 4 søskende i den samme kjole, så blev den for sprød og gik itu. Jeg fik også andendagstøj til eftergildet af naboer, som skulle komme over til kaffe ugen efter, man bestemte ikke noget selv dengang. Resten af familien fik ikke nyt tøj, det blev vasket og strøget, og skoene blev kridtet med vand og kridt rørt op«.

Tiderne blev bedre m.h.t. at skaffe tøj, og velfærdssamfundet begyndte at gøre sig gældende. I 1960'erne blev pigerne konfirmeret i korte kjoler, gerne af hvidt blondestof i bomuld, og med store strutskørter. Skoene var spidssnudede og højhælede. Andendagstøjet var i samme snit som konfirmationstøjet. Bente fik i 1964 begge sine kjoler syet hos en syerske i Silkeborg. Andendagskjolen var af mørkeblåt strukturvævet bomuld. Til kjolen hørte sorte højhælede sko, »som jeg stultede af sted på«, fortæller Bente.

*Johanna fra Sdr. Bjert
i 1951. Hun var i sin
storesøsters taftkjole og
et par hvide kridtede
lærredssko, købt brugt
af en brud, som var ble-
vet gift ugen før. Kjolen
blev båret af fire søstre,
så gik taften itu.
Fot. privat.*

»Blå mandag« tog hun og kammeraterne til Århus. De gik strøgtur, shoppede og snødede. »Om aftenen smed vi de høje hæle hen i et hjørne og gik i biografen«.

Jakkesæt var udbredt påklædning til drenge, indtil ungdomsrøret i 1968 forårsagede opbrud i de gængse normer. Hvis drengene overhovedet skulle konfirmeres, kunne det godt ske i lærredsbukser, rullekravesweater, vest og træsko.

I samme periode skiftede pigerne til buksesæt. Inger-Marie fortæller om sit tøj i 1974: »Jeg havde en hvid kjole på og dertil hvide lange støvler. Jeg måtte ikke få en lang kjole på, men måtte selv vælge den korte kjole. Kjolen kostede 50 kr. Den blev aldrig brugt igen, og ligger gemt på loftet. Andendagstøjet bestemte jeg selv med vejledning af min mor«.

Ved introduktionen af teenagemoden i 1950'erne ophørte konfirmations-tøjet med at danne et markant skel mellem barndom og voksenliv. I dag gæl-

der det mere om at vise, hvor modebevidst konfirmanden er. Dvs., at bære modetøj og at være ung sættes lig med hinanden.

Kommercialiseringen satte for alvor igennem i 1990'erne. Afholdelse af konfirmationsmesser er blevet mere og mere udbredt. I Egtved sker det den første uge i februar. Forretninger i Egtved og omegn går sammen om arrangementet, der foregår i forsamlingshuset fra kl. 19.30 til 22. Så mange, som salen kan rumme, ca. 200, køber en billet til kr. 50 og sidder hele aftenen ved dækkede borde. Mad og betjening forestås af de handlende selv, og det foregår i en pause mellem ca. kl. 20-21. Ellers er der show og mannequin-opvisning, hvor »Birger fra København« er konferencier. Mannequin'erne er både pige- og drengekonfirmander i tøj til dagen og andendagstøj. Der er også tøj til forældre og bedsteforældre samt mindre søskende. I dag er det ret almindeligt, at hele familien får nyt tøj. En guldsmed med værksted og butik vælger smykker til tøjet, og ved hver konfirmand oplæses bestemte annoncer for de handlende, der både kan dreje sig om emner til gaver, til alt inden for festmiddagen og lige til fotograferingen. Med mellemrum trækkes lod om konfirmationsrelevante gevinster hos de lokale handlende. I februar 2000 var stemningen i hele salen fornøjelig. Folk hyggede og morede sig. Flere sagde, det var et flot arrangement, og bemærkede, at de handlende gjorde en stor indsats for at sikre sig beboerne i Egtved kommune som kunder, så de ikke tager til Kolding eller Vejle for at handle (9).

I 1999 havde mange af de unge nu købt deres tøj i Vejle eller Kolding. Sort jakke og benklæder til drengene vendte for alvor først tilbage i 1998-99, men nu skal det være »mærke-tøj«. Brian skriver om sine indkøb i 1999: »Jeg blev konfirmeret i hvide Adidas strømper. Blå, sorte og grå RB air sko. Sorte Deenz lårlomme bukser. Hvid Deenz t-shirt og en sort Deenz blæser. Til andendagen brugte jeg de samme bukser og en blå Pitt bluse, jeg fik også en grøn og sort Five Season sommerjakke. Jeg bestemte selv, hvordan mit konfirmationstøj skulle se ud inden for nogle prisrammer. 4 km fra der, hvor jeg bor, ligger en forretning, »Torben klær dig«, i Bredsten. De havde arrangeret en aften, hvor deres tøjvalg blev vist frem, og hvis vi købte det der, kom vi på en tur til Hamburg og se Hamburg S.V. spille en bundesligakamp. Alt mit tøj, undtagen den sorte blæser, er jeg sikker på, at jeg kan bruge igen. Den ene af mine to store søstre fik nyt tøj til dagen«.

En anden dreng skriver: »Jeg havde sorte Fila sko på, sorte strømper, sorte Deenz bukser, Levis bælte, sort Deenz skjorte, sort slips med hvide striber og en lysebrun cardigan. Og jeg fik også nyt tøj til andendagen. Den dag havde jeg et par tømmercowboybukser på, London 3-stribet T-shirts, en Iceman 3-stribet trøje og en Levis cowboyjakke, men jeg havde de samme sko på som til konfirmationen. Mit konfirmationstøj kostede omkring 2000 kr. og mit andendagstøj 1700 kr.

Konfirmationsmesse i Egtved Forsamlingshus den 9.2.2000. De handlende inviterer og serverer. På podiet fremvises andendagstøj – mærketøj. Foran ses kasser med smykker af guldsmedens udvalg, som han gav mannequin'erne på. Fot. forfatteren.

Langt de fleste af pigerne køber en »Lily« kjole eller -sæt. »Lily« firmaet, der primært er kendt for sine brudekjoler, begyndte i Vejle, hvor det stadigvæk har en stor forretning. De lancerer en ny »konfirmationsmode« hvert år. I 2000 annoncerede de med: »Lily's konfirmationsmode anno 2000 forvandler satin, crepe, blonde og tyl til frække toppe, lange gennemsigtige jakker, smarte piratbukser og nederdele«. »I kollektionen findes alt fra det super-feminine Girly-look til seje sæt, der viser lidt mave«. »Tøjet kan kombineres på kryds og tværs og passer fint ind i den kommende sommers garderobe« (10).

Det, pigerne købte i 1999, lå tæt på 2000-moden. Navnlig den lange gennemsigtige jakke af blondestof var populær. Signe fra Ødsted havde en sådan »Lily« model på: »Det var en lang hvid stropkjole med en lang blomsterjakke og nogle hvide sko«. Andendagstøjet bestod af: »Et par grå sko og bukser, røde benvarmere, en hvid T-shirt, en rød- og hvidstribet stropbluse og en lang grå jakke«.

Louise fra Bredsten var en af de tre piger i sin klasse, der ville have en lang hvid kjole på. Den blev også købt hos »Lily« i Vejle og var i satin, »skåret over lige under brystet. Øverst var der blonde uden på satin'et«. »Skoene var hvide sandaler med remme over foden«, og håret blev holdt af et diadem med perler. Det var drømmen: »Jeg havde altid villet have kjole på, når jeg skulle konfirmeres«, skriver Louise. »Jeg fik også blåmandags-tøj. Det var en lang cowboynederdel, en Only T-shirt, en hætteleuse, en cowboyjakke, en bøllehat og nogle virkelig seje sko«.

Nogle af pigerne var helt sikre på, at de aldrig ville bruge deres konfirmationskjole igen. I den ene af skolerne har de dog den skik, at pigerne går Lucia-optog i deres konfirmationskjoler. De piger, der valgte hvide bukser, angav som begrundelse, at de var nemmere at genbruge til fester og sommer.

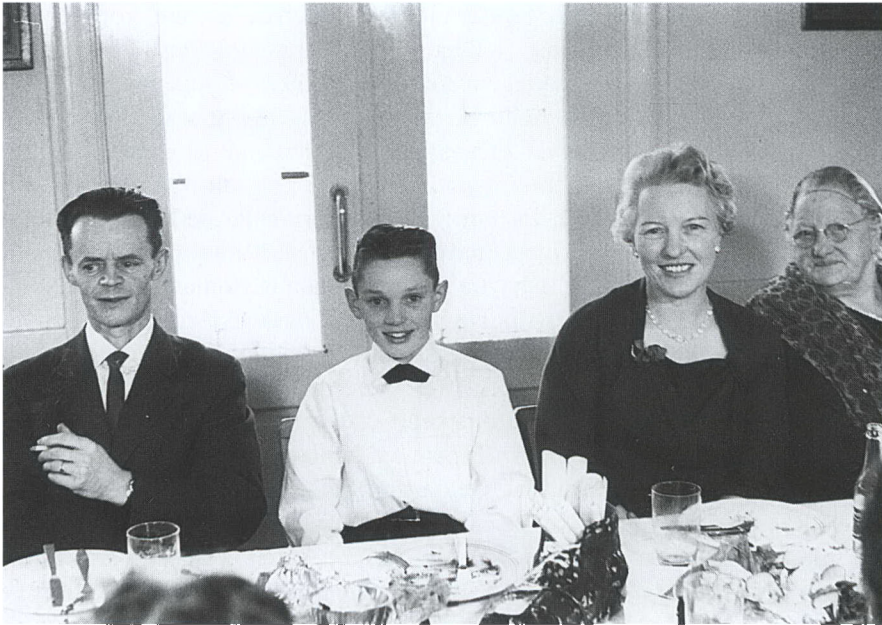
De unge bestemte for en stor del selv, dog i samråd med deres mødre, hvilket tøj, der skulle købes, men det foregik inden for nogle bestemte økonomiske rammer. Gennemsnitlig lå udgifterne både for piger og drenge mellem 3.000-4.000 kr. for begge sæt tøj.

Ved at sammenligne med, hvordan forholdene tidligere var omkring køb eller anskaffelse af konfirmationstøj, er det tydeligt, at varesamfundet i høj grad gør sig gældende. Normer og forbrug omsættes direkte til et massefremstillet produkt. Selvom det bærer præg af, at der sættes fokus på individet, så omsættes denne interesse ikke anderledes, end at piger som drenge bliver forholdsvis ens klædt.

Forældrenes fest – og de unges

Konfirmationen er forældrenes fest. De inviterer, arrangerer, bestemmer bordplan, menu og tøjet. Inden for de sidste 20 år er det dog sket i samråd med konfirmanden. Der sendes ikke mere trykte kort ud. Alle laver deres egne invitationer på PC'eren, der godt kan bestå af andet end et billede af konfirmanden. F.eks. Brians fra Nørup, hvor »invitationerne var lavet som en fodbold, der kunne åbnes, hvor man så skrev inden i«.

Forberedelser og festmønster har ændret sig på flere områder. I dag ryd-des hverken stue eller soveværelse for møbler, så festen kan holdes hjemme. Den store hovedrengøring med tapetsering og vinduespuddning hører også fortiden til. En konfirmand fra Ødsted i 1964 skriver om festen dengang: »Vi holdt fest hjemme [på gården] med 50 personer i alt på selve dagen, og om mandagen [aften] havde vi 45 naboer til spisning«. Forinden var der blevet malet, tapetseret, gjort hovedrent og slagtet en gris. »Far og mor arrangerede, mor bestemte maden og far fandt en kokekone og 2 serveringsdamer. Vi fik suppe med 3 slags boller og ris, suppekød, kartofler og peberrodssovs, fløderand og kirsebærsovs. Der blev holdt taler og sunget af Høj-

Konfirmationsmiddag på Vandel Kro den 1.4.1962. Konfirmanden sidder mellem forældrene. Borddækning med hvide duge og servering af øl og vand. En fodboldstøvle, der står foran konfirmanden, blev brugt som sangskjuler. Den gang som nu er sangskjulerens udformning næsten mere betydningsfuld end selve sangen. Fot. privat.

skolesangbogen. Efter middag gav 3-4 hold sig til at spille kort, nogle af damerne strikkede. Der blev serveret øl og sodavand. Til slut var der kaffe, lagkage og småkager«.

Borddækningen og pynten, der udgør en del af festen, er ændret. Både til konfirmationen i Ødsted og Hans Peters konfirmationsfest i 1962 på Vandel kro var der hvide duge, lette blomsterbuketter plukket i naturen eller haven, hvidt porcelæn, hvide lys og servietter. Borddækningen i 1999 var mere farverig, og ingen af blomsterdekorationerne bestod af blomster, de selv havde plukket. De var alle fremstillet af professionelle. Menuen på Vandel kro i 1962 svarede til den i Ødsted: Suppe, steg og is, hvortil der blev drukket øl og sodavand. Indtil flere af gæsterne kom med sange, hvor en pyntet fodboldstøvle i et af tilfældene udgjorde sangskjuleren.

Der er ikke sket ændringer med hensyn til, hvem der inviteres til konfirmationsfesten. Det er den nære familie med bedsteforældrene, forældrenes søskende og deres børn. I 1999 lå antallet af gæster mellem 30-50, en enkelt

havde inviteret 75. Når festen holdes i hjemmet, kan dette sætte grænser for, hvor mange der bliver plads til. Denne voksenprægede fest kunne godt komme til at kede konfirmanden en smule. Dette skete for Lene ved hendes konfirmation i 1976, så hun måtte gå på besøg hos veninder sidst på dagen. Hendes fest var som langt de flestes, dog var der ikke så mange gæster: »Festen blev holdt i mit hjem. Vi var 12 personer og mine forældre havde lavet bordplan. Jeg sad midt for bordet med en forælder på hver side. Bordet var pyntet med husets fineste porcelæn og glas. Midt på bordet stod en borddekoration, min mor selv havde lavet. Menuen bestod af suppe, steg og fløderand, der blev drukket hvidvin og sodavand, til desserten sherry. Senere var der kaffebord og »skrub af mad«: Rugbrød med meget forskelligt pålæg og tilbehør samt øl og sodavand. Der var lavet to sange. Jeg havde selv lavet en takkesang, i skolen så vidt jeg husker. Gæsterne gik hjem ved 20-tiden«.

Ikke alle var så begejstrede for de sange og taler, der handlede om episoder fra konfirmandens barndom. Det var pinligt at blive grinet af!

Det er anderledes i 1999. Mange af de unge har det godt med at være festens midtpunkt. »Det var fedt«, skriver én. En anden: »Skønt at være midtpunkt«. Det er ikke ualmindeligt med 10 sange til en fest. Det væsentlige er ikke sangenes indhold, men den måde de »serveres« på. Der er stor opfindsomhed, hvad angår sangskjulere, eller hvordan sangen skal synges. Næsten alle konfirmander i 1999 rejste sig og sagde tak for fest og gaver, og de havde skrevet en takkesang, hvilket ofte er en klasseopgave i skolen.

Selvom det er en decideret familiefest, og en fest, der i gennemsnit ikke er så dyr, holder en del festen uden for hjemmet. I 1999 var fordelingen således:

30 holdt festen på kro, restaurant, hotel eller center

22 holdt festen hjemme

7 holdt festen i forsamlingshus eller sognegård

Festen kostede mellem kr. 2.400 og 20.000. Nogle havde sparet op, andre ikke.

En typisk fest i 1999 forløb på denne måde: »Festen blev holdt i Åst Borgerhus. Vi var 56 personer, og vi havde lavet bordplan« ... »Jeg sad mellem min mor og far. Bordet var dækket med blå papir og hvide servietter, der var også dækket med dekorationer. Til velkomstdrink fik vi Pisangbon og vi fik rejcocktail til forret, til hovedret fik vi dyresteg med kartofler, brun sovs og bønner, til dessert fik vi hjemmelavet is, pyntet med jordbær. Af drikke fik vi rød- og hvidvin og lidt af de dyre flasker. Der var 2 taler, som blev holdt af min far og mig. Min fars tale kan jeg ikke huske, men min egen kan jeg godt. Jeg rejste mig og sagde tak for gaverne og tak, fordi de ville komme. Der var 4 sange, hvor den ene var en takkesang, jeg havde lavet til min mor og far. Der blev spillet musik hele dagen«.

Konfirmationsmiddag på Vandel Kro den 30. april 1995. Samme sted, hvor faderens konfirmationsfest blev holdt 33 år før. Bordene dækket med farvet dug, lys og servietter. Konfirmanden med sin mor og morforældrene. Servering både af vin, øl og vand. Fot. privat.

Egentlig var der ikke stor forskel på, hvad der blev spist ved de forskellige konfirmationer. Alle, undtagen to familier, havde inviteret gæsterne til at komme mellem kl. 12 og 14. Ca. halvdelen havde musik under middagen, men kun få steder foregik det ved hjælp af en musikanlæg. Langt de fleste betjente sig af et musikanlæg. Efter middagen blev stuen eller salen ryddet for borde og stole, og der blev stillet an til kaffe med kransekage. Ud af de 30, der holdt festen ude, tog kun enkelte hjem for at drikke kaffe m.m. Nogle steder blev der senere danset. Andre gik tur, og de, der holdt festen på Hotel Legoland, gik en tur ud i parken. Der var ingen, som tidligere, der fandt på at spille kort. Langt de fleste steder serveredes der »skrub af mad« ved 18-19 tiden.

Selve festen og forberedelserne til den er det handlingsforløb, der har forandret sig mest. Den private økonomi er for folk i landdistrikterne gennemgående blevet bedre, og boligerne mere rummelige, så der kan vælges mellem at holde fest ude eller hjemme. Det har ikke så meget at gøre med, at husmoderen i vore dage er udearbejdende, for tidligere tog rigtig mange en kogekone til hjælp. Dagens forløb er ændret. Det var skik, at gæsterne var inviteret til frokost og blev der hele dagen. Så sent som i 1976 og 1981

Toiletsæt i sølv var en helt uundværlig gave for pigerne. Astas fra 1935.

havde en familie i Vester Nebel inviteret den nærmeste familie til frokost og 40 gæster til middag om aftenen. Festen holdtes i hjemmet. Der var kokekone. Unge fra nabolaget serverede. Under middagen var der sange og taler. Disse former for indslag har ikke ændret sig.

I 1980-90'erne er der byttet rundt på måltiderne. Den treretters middag indtages midt på dagen, egentlig et gammelt landligt træk, og den lettere »skrub af mad« serveres efter kl. 18.

Gaver og telegrammer

Gaver og telegrammer er en meget vigtig del af hele konfirmationen. I løbet af 1900-tallet har de spillet en større og større rolle. I 1800-tallet kunne det ske, at konfirmanden fik en bibel foruden salmebogen. I dag får konfirmanderne en bibel med det nye Testamente af kirken ved undervisningens begyndelse, og heri skriver mange præster konfirmandens skriftsted.

Foruden biblen har det allerede fra begyndelsen af 1800-tallet været tradition at give smykker i konfirmationsgave. De udgjorde en vigtig del af pigernes personlige udstyr ved indgåelse af ægteskab. Mange piger får stadigvæk smykker.

Det samme gælder uret, der blev en almindelig gave fra slutningen af 1800-tallet. De unge mennesker skulle ud at tjene eller i lære, og i det begyndende industrisamfund blev tiden en vigtig faktor.

Bestemte skønlitterære bøger kom til som populære gaver foruden det nymodens fotografiapparat i håndformat. I 1935 kunne Asta fra Balle præstere denne gaveliste: Et sølvgarniture til at ligge på kommoden eller toiletbordet. Det bestod af: Kam, børste, spejl og en skål til hårnåle. Et fotografiapparat, »Borgslægtens historie« af Gunnar Gunnarsson, »Hostrups Comedier« i tre bind. To halssmykker, 11 kr., som hun købte en bog for: »De seks« af Rufolf Bruhn. 70 telegrammer og et fotografi af farmor og farfar.

I 1999 skrev næsten alle ønskeseddel og fordelingen af de mest typiske gaver for 60 konfirmander så således ud:

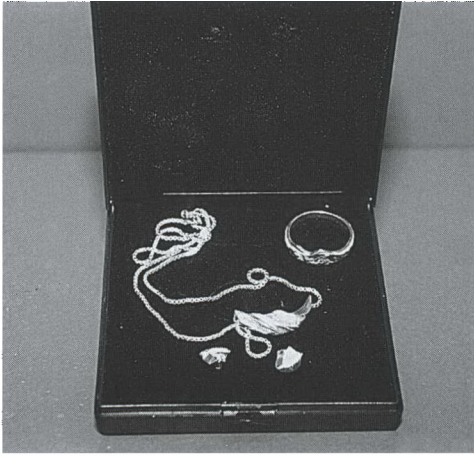
	antal		antal
Smykker	20	Kamera	8
Cykel	14	Stereoanlæg	8
Tv og video	13	Sportstaske	4
Ur	9	Computer	3

Hertil kommer, at penge gennem hele 1900-tallet har været den mest populære gave, især fra forældrenes venner og naboer. I lykønskingskortene, hvoraf der fra slutningen af 1800-tallet kom en stor industri, var der lige plads til en pengeseddel. Pengebeløbene er blevet større og større. Blandt de 60 konfirmander i 1999 kunne beløbene ligge fra 3.000 til 12.000, hvoraf 11 havde fået over 10.000 kr.

Lykønskingskort eller telegrammer er en hel mani. Alle konfirmanderne i 1999 skrev, at de modtog og sendte telegrammer. Det er ikke unormalt, at

En samling typiske telegrammer fra 1910-35. Udstilling på Egnsmuseet, foråret 2000. Fot. forfatteren.

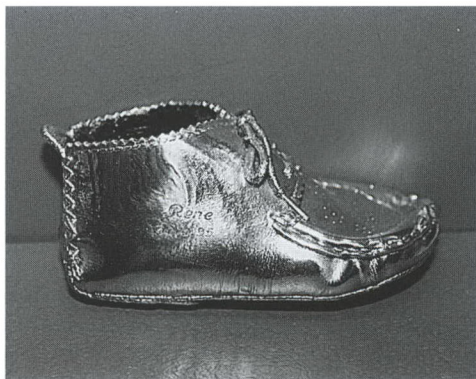
Det er populært at give pigerne smykker. Et sæt fra Anettes konfirmation i 1992.

en konfirmand modtager mindst 100 telegrammer. Konfirmander fra et hold giver hinanden kort – og det bliver til så mange, at hver konfirmand får en pose eller en plads i kirkens våbenhus, hvor kort, blomster m.m. lægges. Det er pudsigt, at kortene stadig kaldes telegrammer, for det er længe siden, der kunne sendes telegrammer ud med postvæsenet om søndagen.

Telegrammernes motiver er en god kilde til at analysere hvilke drømme og forestillinger, der knytter sig til tiden og de unge. De ældste lykønskingskort var dekoreret med blomster, gerne i relief, fugle eller et litografi, der gengav en begivenhed fra bibelen. Kortene fra 1930-50'erne afspejlede drømmen om en bestemt type Danmark, der domineredes af idylliske bondehuse og landsbyer med kirken i baggrunden. Vandet spillede også en rolle. Fjorde, åer, havne med sejlskibe eller fiskerkuttere var yndede motiver. Idyllen var i forgrunden. Konfirmanden er et andet yndet motiv, der stadig anvendes. Fra 1950-60'erne ses drenge i mørkt jakkesæt med sjalsrevers og glatkæmmede hår. Fra 1970'erne forandrede drengetypen. Håret blev længere og mere vilt, jakken forsvandt, måske også skjorten, der blev til en hvid rullekravesweater. I 1999 havde drengene atter fået jakke på. Konfirmationskjolernes skiftende udseende afspejles ligeledes i kortenes motiver. Kort med blomstermotiver er lige så yndede som kort med konfirmanden (11).

Gaver og hilsner skal der takkes for. I det sydjyske ser mange meget praktisk på denne proces. Der indrykkes simpelthen en annonce i den lokale ugeavis, hvor der i al sin enkelhed kan stå: »*Hjertelig tak. Mine forældre og jeg takker for opmærksomheden ved min konfirmation*«. sign. Christian Jark Holm. Andre gør lidt mere ud af det: »*Tak. Jeg takker for alt vedrørende »dagen*«. I kan tro,/ at det var sagen./ En hilsen også fra mor og far.

Den forsølvede barnestøvle kan stadigvæk forekomme som gave. Her er det Renés fra 1995. Udstilling på Egnsmuseet, foråret 2000. Fot. forfatteren.

/Vi håber, alle os hørt nu har«. Sign. Christian W. Olsen, Rugstedlund. Onsdag den 31. maj 2000 var en hel side fyldt med sådanne takkeskrivelser.

Andendagen på landet

Konfirmationen fejres ikke blot på selve dagen. Andendagen er lige så vigtig. Men her er der både sket ændringer og ikke sket nogen. På landet er festen, andendagsgildet, for naboerne forsvundet, og begrebet »Blå mandag« var ukendt for de unge, det var kun noget, de kendte til i byerne. Poul Arne fra Ødsted fortæller om andendagen i 1964: »Vi holdt stor fest hjemme med 50 personer i alt på selve dagen, og om mandagen (aften) havde vi 45 naboer til spisning. Vi havde fri om mandagen – dagen blev brugt til at rydde op efter gæsterne om søndagen og gøre klar til festen om aftenen«. Det var praktisk med andendagsfest lige efter søndagen. Ofte fik man samme menu, og kokekonen kunne blive i huset.

Hos den førømtalte familie i Vester Nebel blev der holdt to andendagsgilder lige efter hinanden, hver for ca. 40 gæster. Det var naboer, der havde givet telegrammer og gaver. Serveringen var til dels rester fra festen, serveret som platter med brød til.

I andendagsskikken indgik ofte, at der blev holdt en ungdomsfest foruden de unges »blå mandag«. Hanne fra Fredsted, der blev konfirmeret i 1967, fik det hele. Hun skriver: »Jeg havde fri fra skole dagen efter. Vi var nogle stykker i Kolding. Vi var i midtbyen og på indkøb. Der blev holdt andendagsgilde for venner og naboer. Vi havde gæster 2 aftner, hvor vi fik smørrebrød, øl og sodavand. Kaffe og kage. Vi holdt en ungdomsfest i Øster Starup forsamlingshus, hvor vi hver især inviterede nogle stykker med. Der var forældre til at lave mad og holde opsyn. Vi fik pølser, sodavand og æbleskiver. Og vi havde levende musik (et pigtrådsorkester)«.

Blå mandag anno 1999 er et større projekt. Flere begynder dagen med fælles morgenbord hos en af kammeraterne, inden de unge drager af sted. Fra Ødsted tog præsten med og fra Egtved en af lærerne. Turen går enten til Kolding, Vejle eller Århus. Der gæes strøgtur, spises, bowles og eventuelt går man i biografen.

Det er mest populært at tage til Århus. Her kan man ikke være for unge mennesker den dag. Steffen fra Bredsten oplevede det sådan: »Vi kom så alle sammen og spiste god morgenmad (hos Marie kl. 7,45). Bagefter var der nogen forældre, der kørte os ind på Vejle banegård, hvor vi tog toget til Århus.

Vi gik på gågaden, der delte vi os helt automatisk i piger og drenge. Vi aftalte så, hvor vi skulle mødes og tage i Tivoli [Friheden]. Efter nogle timer mødtes vi så og ville tage bus nummer 4, for den var gratis for konfirmander. Vi havde nemlig fået en rabatbog. Men da den først kom, fandt vi hurtigt ud af, at det var en dårlig ting at tage bussen, for den var så fuld af konfirmander, at manden, der kørte bussen, kørte et stykke længer hen og bremsede op, og der kom en stak konfirmander ud, og bussen kørte hurtigt igen, så der ikke var nogen, der nåede at komme med. Nogen af os drenge tog så en taxa til Tivoli«. Der ventede vi så på de andre, så vi kunne komme ind i Tivoli. Da det var ved at være den tid, vi skulle hjem med toget, gik vi til Århus banegård og tog toget til Vejle. Derefter gik vi ind på Jensens Bøfhus, og til sidst gik vi ind og bowlede. Derefter blev vi kørt hjem«.

Sådan gik det for et år siden. Traditionerne er under konstant forandring. I 2000 kom holdet fra Egtved hjem igen til aften, og der blev festet i menighedshuset. Som formanden for menighedsrådet sagde: »Det er rart at vide, hvor de unge er henne – og så vil vi hellere have dem her end på gaden i Århus«!

Betydningen

Næsten alle 1999-konfirmanderne mente ikke, at konfirmationen havde nogen betydning for, om de følte sig mere voksne eller blev behandlet som voksne. Steffan skrev: »Jeg var virkelig glad og stolt af festen og alt det, der var med til konfirmationen. Jeg vil ikke sige, jeg fik lov til mere og følte mig heller ikke som voksen. Der er ikke noget, jeg vil gøre om. Det var min ideelle fest og konfirmation«. Det var modsat for en pige, der blev konfirmeret i 1976; hun skriver: »Et eller andet sted betød konfirmationen et skel for mig. Den gav adgang til nogle ting, der før var forbudte. Jeg fik lov til at være længere ude om aftenen, fik lov til at gå til fester. Jeg følte nok også selv, at jeg skulle have lov til flere ting. Jeg var faktisk 14 år, da jeg blev konfirmeret«.

Noter:

1 Stil skrevet af konfirmand ved Egtved skole, foråret 1999. 2 Undersøgelsen skete i samarbejde med Vejle Museum, Vejle Byhistoriske Arkiv og Dansk Folkemindesamling, hvor Else Marie Kofod var i gang med et 2-årigt projekt om indsamling af traditioner i forbindelse med høj-tider og mærkedage over hele Danmark. 3 Fra flere af klasserne indkom besværelserne som meget vel gennemarbejdede rapporter med tilhørende fotos, sange m.m. Med så godt et materiale var det oplagt at lave en udstilling om konfirmationen. Lige efter nytår 2000 satte Egnsmuseet et op-råb i de lokale aviser for at få indsamlet genstande til udstillingen. Udstillingen åbnede i februar 2000 og lukkede i august. 4 Olaf Carlsen: »En jysk drengs dagbog 1824-1835«, 1943, om Severin Weiersøs beretninger fra Traberg, da han blev konfirmeret i 1829; Jørgen Dieckmann Rasmussen: »Sognefoged i Stavnsholt Lars Niensens Dagbog (1771) 1789-1794, 1978; Karen Schousboe: »En fæstebondes liv«, 1983; Bodil K. Hansen: »Helene Dideriksens dagbog og breve 1875-1891«, 1984; m.fl. 5 Hvor der i artiklen bruges citater uden angivelse af kilde, stammer de alle fra undersøgelsen i foråret 1999. 6 Dagmar Rasmussen: »Barndoms minder fra Vejle-ådalene, 1985, s.79. 7 Oplysningerne stammer fra interview med pastor Ruth Tanderup, Rand-bøl sogn, foråret 2000. 8 Interview med Johanne Bindsbøl, Nørup, foråret 2000. 9 Egnsmuseet, sag nr. 174. 10 Annonce i Egtved Posten den 9.2.2000. 11 Gengivet efter Egnsmuseets samling af telegrammer, og efter, hvad der var indlånt til udstillingen.

Summary

»A bit of my life«: Confirmation in the twentieth century

In the spring of 1999 the Regional Museum in Egtved District Council (Jutland) conducted a survey of Confirmation in 1999 and throughout the course of the twentieth century. The idea came from the tradition researcher Else Marie Kofod of the Danish Folklore Collection, who had drawn up questionnaires. The Regional Museum contacted seventh-graders and received 58 responses, and 18 from the older generations. In the year 2000 an exhibition was arranged. Confirmation is divided into a series of processes that has remained unchanged over time, but the content is steadily changing, as well as the significance assigned to the individual processes. The first process is the preparation for Confirmation. This is approached in a more relaxed way today than when the Catechism and hymn verses had to be learned by heart. One confirmand says: »Before we began we all had a feeling that it would be just a bit boring« ... »but we've been lucky with our minister, for he's very nice. He took us to the cinema a couple of weeks ago. All right, it was a film about God, but it was a nice thing to do.« About the ceremony in the church one confirmand has this opinion: »In the church everyone had to be on top of what was going to happen and we had to walk at the right speed up the aisle«. After the actual Confirmation in the church all the groups were photographed with the minister – a custom that has been practised over the last fifty years.

Now as before, the clothes play a significant role in the consciousness of the candidate for confirmation. The young make a point of wearing »brand-name clothes«. Besides the actual confirmation clothes they must have »next-day« clothes. A lot of girls bought their dresses from »Lily«, a chain store with its headquarters in the nearest large town, Vejle. The boys appeared in suit-like jackets and trousers, but the jacket and trousers were not in the same colour. The »next-day« clothes for a girl were for example »a pair of grey shoes and trousers, red leggings, a white T-shirt, a red and white striped top with straps and a long grey jacket.« The next-day clothes for the boys were more »brand-name clothes«, for example »a pair of grey Iceman trousers, a grey Deenz T-shirt, an Iceman blouse, a denim jacket.«

The Confirmation is the parents' celebration. They invite, arrange, decide on the seating, menu and clothes. Within the last twenty years, though, this has been done in consultation with the candidate for confirmation. Printed invitations are no longer sent out. Everyone makes their own invitations on the PC. Preparations and the celebration pattern have changed in several areas.

Today neither the front room nor the bedroom is cleared of furniture so the celebration can be held at home. A person confirmed in 1964 writes: »We had a banquet at home with fifty people in all on the actual day and on the Monday [evening] we had 45 neighbours in for dinner. Before this we had painted, wallpapered and cleaned all over the house, and a pig had been butchered. We had soup with three kinds of balls and rice, soup meat, potatoes and horseradish sauce, then moulded cream ring and cherry sauce. Speeches were made and songs were sung from *Højskolesangbogen*. After dinner three or four groups began to play cards, and some of the women knitted. Beer and soft drinks were served. To finish off there was coffee, layer cake and biscuits.«

It was different in 1999 for a family in Egtved, where there were 33 guests. The party was held in a tent set up in the garden, and a seating arrangement was made. »We had beef tenderloin, new potatoes and various trimmings. The children had soft drinks and the adults had wine. The last guests went home around 10.30 p.m.« In the great majority of places »time-to-go-home« food was served about 6 or 7 p.m. Part of the party was entertainment, especially home-made songs where great ingenuity was shown in making holders for the song sheets or how the song had to be sung. It suits the children of 1999 to be the focus of the party. The gifts were very prominent, both physically and mentally. In 1999 the most popular were jewellery, bicycles, TV and video, watches, cameras, stereo systems, sports bags etc. Everyone got money in amounts between 3000 and 12000 Kr. There was also a whole craze for sending »telegrams« which are actually congratulation cards. It is not abnormal for a confirmed person to receive at least one hundred. The various motifs are a good source for analysing the dreams and ideas associated with the period and the young.

The last phase in the course of the Confirmation is »Blue Monday«. For many young people out in the countryside »Blue Monday« used to be unknown; instead they held »next-day« parties where the parents' friends and neighbours were invited. In the 1950s-70s several could pool their resources to hold a party for the young. »Blue Monday« in 1999 is a major project. The class gathers for breakfast and then goes to the nearest big town, where they take a walk, eat, bowl and may go to the cinema. It is most popular to go to Århus, the second-largest city in Denmark.